



MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 188 (XXXII) — Nr. 135

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Joi, 20 februarie 2020

SUMAR

<u>Nr.</u>		<u>Pagina</u>
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE		
	Decizia nr. 715 din 5 noiembrie 2019 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 913 din Codul de procedură civilă	2–5
ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE		
24.	— Ordin al ministrului afacerilor interne privind conferirea Semnului onorific <i>În Serviciul Patriei</i>	5
26.	— Ordin al ministrului afacerilor interne pentru modificarea și completarea Ordinului viceprim-ministrului, ministrul afacerilor interne, nr. 23/2015 privind activitatea de psihologie în Ministerul Afacerilor Interne	6
46.	— Ordin al președintelui Autorității Naționale de Management al Calității în Sănătate pentru completarea Ordinului președintelui Autorității Naționale de Management al Calității în Sănătate nr. 432/2019 privind aprobarea condițiilor și a metodologiei de suspendare a acreditării unităților sanitare cu paturi....	7
ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE		
	Decizia nr. 2 din 20 ianuarie 2020 (Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală)....	8–15

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ****DECIZIA Nr. 715**

din 5 noiembrie 2019

**referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 913
din Codul de procedură civilă**

Valer Dorneanu	— președinte
Cristian Deliorga	— judecător
Marian Enache	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia-Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Andreea Costin	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Loredana Veisa.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 913 din Codul de procedură civilă, excepție ridicată de Liviu Gheorghe Rotariu în Dosarul nr. 4.036/314/2016 al Judecătoriei Suceava și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 2.676D/2017.

2. La apelul nominal lipsesc părțile. Procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Magistratul-asistent referă asupra faptului că autorul excepției de neconstituționalitate a depus la dosarul cauzei note scrise, prin care arată, în esență, că procedura necontencioasă prevăzută de art. 913 din Codul de procedură civilă devine una contencioasă prin faptul că direcția de asistență socială și protecția copilului nu oferă consiliere psihologică copilului, aceasta fiind efectuată de un psiholog privat, serviciu care nu este decontat de stat. De asemenea, art. 913 din Codul de procedură civilă obligă părinții și copilul la tratament fără un diagnostic sau expertiză prealabile. Or, potrivit Legii sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice nr. 487/2002, consilierea psihologică reprezintă îngrijiri de sănătate mintală și psihiatrică. Prin urmare, susține că nu se cunoaște scopul acestei consilieri, mai ales că în cursul acesteia oricare dintre participanți poate refuza consilierea. Totodată, autorul excepției de neconstituționalitate arată că i-a fost refuzat dreptul de a lua parte la dezvoltarea personalității copilului. În fine, consideră că prin dispozițiile legale criticate drepturile copilului rămân nerealizate, se impun proceduri costisitoare și lipsite de finalitate.

4. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate, având în vedere jurisprudența Curții Constituționale, spre exemplu, Decizia nr. 18 din 15 ianuarie 2019.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

5. Prin Încheierea din 30 septembrie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 4.036/314/2016, **Judecătoria Suceava a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 913 din Codul de procedură civilă,**

excepție ridicată de Liviu Gheorghe Rotariu într-o cauză având ca obiect soluționarea cererii formulate de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Suceava pentru includerea minorului într-un program de consiliere psihologică în baza unui titlu executoriu.

6. **În motivarea excepției de neconstituționalitate** se susține, în esență, că dispozițiile legale criticate sunt neconstituționale, întrucât permit ca o hotărâre judecătorească să nu fie executată, astfel încât nu se îndeplinește a doua parte a actului de justiție, respectiv punerea în executare a acesteia. Așadar, nicio hotărâre nu poate fi lipsită de efecte, iar textul legal criticat deschide posibilitatea copilului de a avea drept de veto asupra unei hotărâri judecătorești.

7. Se mai susține că prin dispozițiile legale criticate se prelungește nejustificat sau chiar este împiedicată punerea în aplicare a hotărârii judecătorești, fapt condamnat prin numeroase hotărâri pronunțate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. În ipoteza în care ar exista motive pentru care refuzul minorului ar fi justificat, situația respectivă ar trebui să fie rezolvată în cercetările instanței de fond sau în căile de atac ale hotărârii judecătorești.

8. Dispozițiile art. 913, precum și toată procedura de executare silită reglementată de art. 910—914 din Codul de procedură civilă sunt neconstituționale, întrucât în loc să conducă la îndeplinirea hotărârilor judecătorești de încredințare, respectiv la asigurarea dreptului de a avea legături personale, conferă creditorului posibilitatea de a se mulțumi, cel mult, cu o variantă pecuniară.

9. Din perspectiva copilului sunt încălcate dreptul său de a avea legături personale cu toți aceia cu care a dezvoltat legături de afecțiune, precum și dreptul său de a beneficia de autoritatea părintească, penalitățile aplicate debitorului răsfrângându-se tot asupra copilului.

10. Se mai arată că textul criticat nu precizează obiectivele consilierii psihologice a copilului, astfel încât aceasta reprezintă o pură formalitate, fără a produce vreo consecință. În fine, supune atenției Curții Constituționale propuneri de modificare a textului legal criticat împreună cu o expunere de motive care, în opinia sa, conduc la o rezolvare a conflictului.

11. **Judecătoria Suceava** apreciază că excepția de neconstituționalitate invocată este neîntemeiată, prin procedura instituită în cuprinsul art. 913 din Codul de procedură civilă se urmărește ocrotirea interesului superior al minorului, dar, deopotrivă, și al părinților, prin aceea că se obține ajutorul unui personal de specialitate.

12. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

13. **Guvernul** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, invocând în acest sens și jurisprudența Curții Constituționale, respectiv Decizia nr. 299 din 12 mai 2016.

14. **Avocatul Poporului** precizează că își menține punctul de vedere, în sensul constituționalității dispozițiilor legale

criticate, anterior exprimat și reținut de Curtea Constituțională în Decizia nr. 299 din 12 mai 2016.

15. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, notele scrise depuse, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

16. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

17. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl reprezintă dispozițiile art. 913 — *Refuzul minorului* din Codul de procedură civilă, care au următorul cuprins:

„(1) *Dacă executorul constată că însuși minorul refuză în mod categoric să îl părăsească pe debitor sau manifestă aversiune față de creditor, va întocmi un proces-verbal în care va consemna constatările sale și pe care îl va comunica părților și reprezentantului direcției generale de asistență socială și protecția copilului.*

(2) *Reprezentantul direcției generale de asistență socială și protecția copilului va sesiza instanța competentă de la locul unde se află minorul, pentru ca aceasta să dispună, în funcție de vârsta copilului, un program de consiliere psihologică, pentru o perioadă ce nu poate depăși 3 luni. Cererea se soluționează de urgență în camera de consiliu, prin încheiere nesupusă niciunei căi de atac, pronunțată cu citarea părinților și, după caz, a persoanei la care se află copilul. Dispozițiile legale privind ascultarea copilului rămân aplicabile.*

(3) *La finalizarea programului de consiliere, psihologul numit de instanță va întocmi un raport pe care îl va comunica instanței, executorului judecătoresc și direcției generale de asistență socială și protecția copilului.*

(4) *După primirea raportului psihologului, executorul va relua procedura executării silite, potrivit art. 911.*

(5) *Dacă și în cursul acestei proceduri executarea nu va putea fi realizată din cauza refuzului minorului, creditorul poate sesiza instanța competentă de la locul unde se află minorul în vederea aplicării unei penalități, dispozițiile art. 906 alin. (2) și (4)—(6) fiind aplicabile în mod corespunzător.”*

18. În opinia autorului excepției de neconstituționalitate, dispozițiile legale criticate încalcă prevederile constituționale ale art. 21 privind accesul liber la justiție, ale art. 22 privind dreptul la viață intimă și la integritate fizică și psihică, art. 26 privind viața intimă, familială și privată, ale art. 29 privind libertatea conștiinței și ale art. 48 privind familia.

19. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că dispozițiile legale criticate au mai format obiect al controlului de constituționalitate prin raportare la critici similare cu cele formulate în prezenta cauză. Astfel, prin Decizia nr. 299 din 12 mai 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 552 din 21 iulie 2016, paragraful 16, Curtea a observat că dispozițiile legale criticate reglementează procedura de executare a hotărârilor judecătorești referitoare la minori, atunci când copilul minor a fost încredințat unuia dintre părinți, unui terț sau unei instituții de ocrotire printr-o hotărâre judecătorească, iar persoana care deține copilul încearcă să se sustragă de la executarea hotărârii, având un caracter de noutate în legislația procesual civilă. Procedura reglementată de textele legale criticate prevede că în cazul refuzului debitorului obligației de încredințare a minorului de a executa această obligație pot fi luate măsuri de constrângere de natură

patrimonială prevăzute de lege pentru neexecutarea obligațiilor de a face, respectiv când obligația nu este evaluabilă în bani [art. 906 alin. (2) din Codul de procedură civilă], iar dacă debitorul este de rea-credință, legiuitorul a reglementat obligația executorului judecătoresc de a sesiza parchetul de pe lângă instanța de executare în vederea începerii urmăririi penale.

20. Prin Decizia nr. 710 din 9 noiembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 278 din 29 martie 2018, paragraful 15, și prin Decizia nr. 299 din 12 mai 2016, precitată, paragraful 21, Curtea a constatat că procedura reglementată de dispozițiile art. 910—914 din Codul de procedură civilă nu încalcă dreptul la un proces echitabil garantat constituțional și convențional. Dispozițiile art. 21 alin. (3) din Constituție prevăd judecarea proceselor în mod echitabil și soluționarea lor într-un termen rezonabil, drept consfințit și de art. 6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Procesul echitabil constituie o garanție a principiului legalității, iar termenul rezonabil, o garanție a faptului că justiția asigură realizarea drepturilor și libertăților cetățenilor, cu eliminarea tergiversărilor și a mijloacelor șicanatoare. Or, procedura legală criticată instituie suficiente garanții pentru asigurarea unui proces echitabil și a termenului rezonabil.

21. Prin Decizia nr. 299 din 12 mai 2016, paragraful 19, Curtea a mai reținut că legiuitorul a reglementat mai multe măsuri graduale ca intensitate, menite să constrângă debitorul să execute obligația prevăzută în titlul executoriu, prin intermediul instanței de judecată. Aplicarea penalităților reprezintă un mijloc de constrângere judiciară, o sancțiune pecuniară, care are rolul de a crea debitorului obligației o presiune suplimentară, inclusiv prin acumularea, timp de trei luni, a sumelor datorate pentru întârzierea în executare. După acest termen, legiuitorul a prevăzut o sancțiune mult mai gravă, respectiv constrângerea debitorului cu aplicarea unei sancțiuni penale.

22. Referitor la critica privind posibilitatea de a influența comportamentul minorului în sensul de a-l respinge pe părintele care a câștigat procesul, Curtea a reținut că legiuitorul a prevăzut, în funcție de vârsta copilului, un program de consiliere psihologică pentru o perioadă ce nu poate depăși 3 luni, la finalizarea căruia psihologul numit de instanță va întocmi un raport. După primirea raportului, executorul judecătoresc va relua procedura executării silite.

23. În continuare, Curtea a reținut, prin Decizia nr. 710 din 9 noiembrie 2017, paragraful 20, că, potrivit jurisprudenței sale, accesul liber la justiție presupune accesul la mijloacele procedurale prin care se îndeplinește justiția. Este de competența exclusivă a legiuitorului să instituie regulile de desfășurare a procesului în fața instanțelor judecătorești. Este, de altfel, o soluție care rezultă în mod categoric din dispozițiile art. 126 alin. (2) din Constituție, potrivit cărora „*Competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt prevăzute numai prin lege*”, și ale art. 129, conform cărora „*Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și Ministerul Public pot exercita căile de atac, în condițiile legii*” (a se vedea în acest sens Decizia Plenului Curții Constituționale nr. 1 din 8 februarie 1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 16 martie 1994).

24. În ceea ce privește critica potrivit căreia prin opunerea minorului la cele stabilite prin hotărârea judecătorească sunt încălcate dispozițiile art. 26 alin. (2) din Constituție, Curtea a observat că prin sintagma „*persoana fizică are dreptul să dispună de ea însăși, dacă nu încalcă drepturile și libertățile altora*” legiuitorul constituant a avut în vedere persoana fizică având capacitate deplină de exercițiu și experiență de viață, care are posibilitatea de a-și valorifica acest drept în deplină cunoștință de cauză, situație care nu se regăsește în persoana

unui minor, lipsit de capacitate de exercițiu (a se vedea în acest sens Decizia nr. 1.287 din 8 octombrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 767 din 10 noiembrie 2009). Așadar, Curtea nu a reținut încălcarea dreptului de a dispune de el însuși al părintelui căruia nu i-a fost încredințat copilul, prin opoziția acestuia din urmă la legăturile personale stabilite prin hotărârea judecătorească.

25. Prin Decizia nr. 18 din 15 ianuarie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 685 din 20 august 2019, paragrafele 20—29, Curtea a reținut că instanța de la Strasbourg are o jurisprudență bogată prin care a dat prevalență interesului superior al copilului. Astfel, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a decis că respectul pentru viața familială implică, în materia separației copiilor de părinți, obligația pozitivă a statului de a lua toate măsurile necesare, atât pentru a menține legăturile personale, cât și pentru a reuni copilul cu părintele său, ținând cont de interesul superior al minorului (Hotărârea din 7 august 1996, pronunțată în Cauza *Johansen împotriva Norvegiei*, paragraful 52, și Hotărârea din 24 martie 1988, pronunțată în Cauza *Olsson împotriva Suediei*, paragraful 71).

26. În privința dreptului la reunire al minorului cu părinții săi, asupra căruia a fost luată măsura plasamentului, este necesar a reaminti faptul că trebuie atins un just echilibru între interesul superior al copilului de a rămâne în plasament și cel al părintelui de a fi reunit cu copilul (Hotărârea din 6 decembrie 2007, pronunțată în Cauza *Maumousseau și Washington împotriva Franței*, paragraful 62, și Hotărârea din 26 mai 2009, pronunțată în Cauza *Amănilăchioai împotriva României*, 26 mai 2009, paragraful 79).

27. În acest sens, Curtea de la Strasbourg, examinând ingerințele în dreptul la respectarea vieții de familie, pune în balanță, pe de o parte, interesul copilului de a fi protejat într-o anumită situație care pune în pericol sănătatea și dezvoltarea sa, iar, pe de altă parte, obiectivul de a reuni familia atunci când circumstanțele o permit. Astfel, în aprecierea sa, Curtea atribuie o importanță deosebită interesului superior al copilului, care, în funcție de natura și de gravitatea sa, poate să predomine asupra interesului părintelui (Hotărârea din 7 august 1996, pronunțată în Cauza *Johansen împotriva Norvegiei*, paragraful 78), căci art. 8 nu ar putea în niciun caz să autorizeze un părinte să ia măsuri de natură să prejudicieze sănătatea sau dezvoltarea copilului său (Hotărârea din 19 septembrie 2000, pronunțată în Cauza *Gnahoré împotriva Franței*, paragraful 59).

28. Art. 8 din Convenție, din punctul de vedere al garanțiilor procedurale, impune și o altă obligație în sarcina statelor, și anume aceea de a soluționa cauzele cu celeritate, întrucât în relația unui părinte cu copilul său trebuie manifestată o diligență excepțională, având în vedere faptul că trecerea timpului poate reprezenta o soluționare *de facto* a cauzei (Hotărârea din 5 decembrie 2002, pronunțată în Cauza *Hoppe împotriva Germaniei*, paragraful 54). Curtea a statuat că neîndeplinirea obligațiilor impuse de Convenția de la Haga (Convenția din 25 octombrie 1980 asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii), ratificată de România prin Legea nr. 100/1992, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 243 din 30 septembrie 1992, este considerată o încălcare a art. 8 din Convenție, având în vedere că art. 3, 7, 12 și 13 din Convenția de la Haga prevăd obligativitatea înapoierei imediate a copiilor care au fost luați sau reținuți într-un alt stat contractant în mod nelegal. Astfel, luarea sau reținerea unui copil va fi considerată nelegală dacă încalcă drepturile părintești atribuite unei persoane conform legii statului în care copilul avea rezidența obișnuită imediat înainte de luare sau reținere, iar autoritățile statale trebuie să coopereze pentru a asigura înapoierea copilului, prin localizarea și reîncredințarea acestuia părintelui îndreptățit. În acest scop, autoritățile administrative și judiciare din statele contractante trebuie să acționeze cu

celeritate, chiar și din proprie inițiativă, urmărind totodată să ferească copilul de pericol (Hotărârea din 29 aprilie 2003, pronunțată în Cauza *Iglesias Gil și A.U.I. împotriva Spaniei*, paragrafele 49, 50 și 62).

29. Însă copilul nu poate fi obligat să aibă relații personale cu părintele divorțat, tocmai de aceea este necesară parcurgerea unei etape de consiliere psihologică prin care să se deceleze cu claritate opțiunea reală a copilului. În Hotărârea din 8 iulie 2003, pronunțată în Cauza *Sommerfeld împotriva Germaniei*, s-a reținut că un minor în vârstă de 13 ani al reclamantului își exprimase dorința clară de a nu se vedea cu acesta, dorință pe care o menținuse timp de mai mulți ani. Instanțele naționale au considerat că a forța pe minor să îl vadă pe reclamant i-ar putea afecta grav echilibrul emoțional și psihologic. Curtea de la Strasbourg a acceptat faptul că procesul decizional proteja suficient interesele reclamantului.

30. De altfel, prin Hotărârea din 16 iulie 2015, pronunțată în Cauza *Nazarenko împotriva Rusiei*, paragraful 66, Curtea de la Strasbourg a statuat că, în ceea ce privește dreptul de vizită, interesul superior al copilului nu poate să fie determinat în mod obiectiv prin raportare la o prevedere legală cu caracter general. Având în vedere marea varietate de situații pe care le prezintă viața de familie, trebuie analizate circumstanțele particulare ale fiecărui caz, pentru a putea fi siguri că există un just echilibru între drepturile tuturor persoanelor implicate (a se vedea, *mutatis mutandis*, Hotărârea din 15 septembrie 2011, pronunțată în Cauza *Schneider împotriva Germaniei*, paragraful 100). În consecință, se poate interpreta art. 8 ca impunând statelor membre obligația de a examina în fiecare caz dacă este în interesul superior al copilului să rămână în contact cu persoana care s-a îngrijit de el o perioadă de timp suficient de lungă, puțin contând faptul că acel copil este legat sau nu din punct de vedere biologic de acea persoană.

31. Prin Hotărârea din 1 februarie 2018, pronunțată în Cauza *M.K. împotriva Greciei*, paragrafele 76 și 77, Curtea de la Strasbourg a reamintit jurisprudența sa constantă prin care a statuat, în legătură cu executarea hotărârilor vizând dreptul familiei, că elementul esențial constă în a cunoaște dacă autoritățile naționale au luat toate măsurile necesare pentru a facilita această executare, măsuri care, în mod rezonabil, puteau fi luate în funcție de circumstanțele speței.

32. Cu toate acestea, dacă în privința copiilor nu este de dorit să fie luate măsuri coercitive în acest domeniu delicat (Hotărârea din 15 septembrie 2016, pronunțată în Cauza *Giorgioni împotriva Italiei*, paragraful 64, și Hotărârea din 11 februarie 2016, pronunțată în Cauza *Mitrova și Savik împotriva Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei*, paragraful 77), recurgerea la sancțiuni nu trebuie să fie exclusă în caz de comportament ilegal al părintelui cu care trăiesc respectivii copii (Hotărârea din 25 ianuarie 2000, pronunțată în Cauza *Ignaccolo-Zenide împotriva României*, paragraful 106, și Hotărârea din 12 decembrie 2006, pronunțată în Cauza *Bajrami împotriva Albaniei*, paragraful 54). Interesul superior al copilului poate să ceară, câteodată, ca acel copil să nu fie separat de părintele la care se găsește sau ca el să nu fie înapoiat părintelui care îl cere (Hotărârea din 7 martie 2013, pronunțată în Cauza *Raw și alții împotriva Franței*, paragraful 80).

33. Așadar, legiuitorul român nu a făcut decât să urmeze liniile jurisprudenței instanței de la Strasbourg. Încercând să protejeze toate interesele concurente, el a dat prevalență principiului interesului superior al copilului. Copilul nu poate fi sancționat pentru că nu mai dorește să aibă relații personale cu unul dintre părinți, dar această dorință a sa este analizată cu ajutorul unui psiholog specializat capabil să deceleze opiniile reale ale minorului de atitudinile condiționate de un eventual conflict de loialitate sau de manipularea părintelui căruia i-a fost încredințat copilul. Sigur că autoritățile competente trebuie să

acționeze cu celeritate în sensul rezolvării acestor situații delicate care țin de viața de familie, însă textul legal criticat nu prezintă niciun viciu de neconstituționalitate, nefiind încălcate prevederile art. 11, art. 20, art. 21 alin. (3), art. 26 din Constituție ori art. 8 privind dreptul la respectarea vieții private și de familie din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. De altfel, alin. (2) al art. 913 din Codul de procedură civilă se referă la un termen de 3 luni pentru programul de consiliere psihologică, cererea de încuviințare a unui astfel de program fiind soluționată cu celeritate de către instanța competentă. Curtea constată că textul legal criticat nu

încalcă dreptul la judecarea unei cauze într-un termen rezonabil, având în vedere specificitatea domeniului în discuție care reclamă protejarea interesului superior al minorului.

34. Întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură a schimba jurisprudența Curții, considerentele și soluțiile deciziilor menționate își păstrează valabilitatea și în prezenta cauză.

35. Pentru aceleași considerente, nu poate fi reținută nici încălcarea art. 29 și 48 din Constituție. Prevederile art. 22 privind dreptul la viață și la integritate fizică și psihică nu sunt incidente în cauză.

36. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Liviu Gheorghe Rotariu în Dosarul nr. 4.036/314/2016 al Judecătoria Suceava și constată că dispozițiile art. 913 din Codul de procedură civilă sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Judecătoria Suceava și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 5 noiembrie 2019.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent,

Andreea Costin

ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

ORDIN

privind conferirea Semnului onorific *În Serviciul Patriei*

În temeiul art. 7 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 30/2007 privind organizarea și funcționarea Ministerului Afacerilor Interne, aprobată prin Legea nr. 15/2008, cu modificările și completările ulterioare,

având în vedere Decizia civilă nr. 1.626 din data de 27.11.2019, pronunțată de Curtea de Apel Cluj — Secția a III-a contencios administrativ și fiscal,

ministrul afacerilor interne emite următorul ordin:

Art. 1. — Se conferă Semnul onorific *În Serviciul Patriei* pentru 25 de ani de activitate în domeniile apărării, ordinii publice și securității naționale potrivit anexei*) care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Ministrul afacerilor interne,

Marcel Ion Vela

București, 17 februarie 2020.

Nr. 24.

*) Anexa conține informații clasificate și urmează regimul Legii nr. 182/2002 privind protecția informațiilor clasificate, cu modificările și completările ulterioare.

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

ORDIN
pentru modificarea și completarea Ordinului
viceprim-ministrului, ministrul afacerilor interne,
nr. 23/2015 privind activitatea de psihologie
în Ministerul Afacerilor Interne

În temeiul art. 7 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 30/2007 privind organizarea și funcționarea Ministerului Afacerilor Interne, aprobată cu modificări prin Legea nr. 15/2008, cu modificările și completările ulterioare,

ministrul afacerilor interne emite următorul ordin:

Art. I. — Ordinul viceprim-ministrului, ministrul afacerilor interne, nr. 23/2015 privind activitatea de psihologie în Ministerul Afacerilor Interne, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 177 din 16 martie 2015, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 7 alineatul (1), literele b) și c) se modifică și vor avea următorul cuprins:

„b) serviciile/birourile de psihologie de la nivelul inspectoratelor generale, cu atribuții de exercitare a actului psihologic, precum și de îndrumare, coordonare și control al psihologilor din structurile subordonate;

c) serviciile/birourile/compartimentele de psihologie din cadrul celorlalte unități MAI, cu rol în exercitarea actului profesional.”

2. La articolul 13 alineatul (2), litera a) se modifică și va avea următorul cuprins:

„a) anual, pentru personalul prevăzut la art. 12 alin. (2) lit. c)—h), j) și k), precum și pentru elevii și studenții din instituțiile de învățământ ale MAI, în cazul în care perioada de școlarizare este de un an sau mai mare;”

3. La articolul 19, alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) Evaluarea psihologică prevăzută la art. 13 alin. (2) și art. 14 se finalizează prin emiterea unui aviz psihologic de tipul «Apt/Apt condiționat/Inapt» și, după caz, a unor observații și recomandări. Avizul psihologic de aptitudine condiționată poate atrage, sub formă de recomandări, impunerea unor restricții în exercitarea activității profesionale de către persoana deținătoare.”

4. La articolul 23 alineatul (1), partea introductivă și litera a) se modifică și vor avea următorul cuprins:

„Art. 23. — (1) Evaluarea psihologică se efectuează, în funcție de scopul urmărit, astfel:

a) psihologii din cadrul Centrului efectuează evaluările psihologice prevăzute la art. 11 și art. 12 alin. (2) lit. a) și b). În situații justificate, determinate de amploarea și celeritatea procedurilor de resurse umane sau pentru facilitarea selecționării personalului, inclusiv prin reducerea consumului de mijloace, în cazuri punctuale, evaluările psihologice în cazul admiterii candidaților în instituțiile de învățământ care realizează formarea inițială pentru nevoile MAI și pentru ocuparea posturilor de execuție vacante pot fi efectuate, conform metodologiei stabilite la nivelul Centrului, și de către psihologii de unitate desemnați prin dispoziție a directorului Centrului;”

5. La articolul 27, după alineatul (2) se introduce un nou alineat, alineatul (3), cu următorul cuprins:

„(3) Eventualele restricționări privind exercitarea anumitor activități, aferente avizului psihologic de tipul «Apt condiționat» acordat în condițiile prevăzute la alin. (1), pot fi ridicate la recomandarea psihologului de unitate, în urma obținerii efectelor ameliorative scontate ale măsurilor de asistență psihologică subsecvente.”

Art. II. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Ministrul afacerilor interne,
Marcel Ion Vela

ORDIN
pentru completarea Ordinului președintelui Autorității
Naționale de Management al Calității în Sănătate nr. 432/2019
privind aprobarea condițiilor și a metodologiei de suspendare
a acreditării unităților sanitare cu paturi

Având în vedere:

— Referatul Serviciului juridic și relații externe, aprobat cu nr. 686 din 13.02.2020;

— prevederile art. 1 alin. (4), art. 2 lit. h¹) și i), art. 4 alin. (1) și art. 13 alin. (5) lit. a) din Legea nr. 185/2017 privind asigurarea calității în sistemul de sănătate, cu modificările și completările ulterioare;

— dispozițiile Ordinului președintelui Autorității Naționale de Management al Calității în Sănătate nr. 10/2018 privind aprobarea categoriilor de acreditare a unităților sanitare cu paturi aferente celui de al II-lea ciclu de acreditare, cu modificările și completările ulterioare;

— Hotărârea Colegiului director al Autorității Naționale de Management al Calității în Sănătate nr. 4/2020*) pentru modificarea Hotărârii Colegiului director nr. 27/2019 privind aprobarea condițiilor și a metodologiei de suspendare a acreditării unităților sanitare cu paturi,

în temeiul art. 13 alin. (6) din Legea nr. 185/2017, cu modificările și completările ulterioare,

președintele Autorității Naționale de Management al Calității în Sănătate emite prezentul ordin.

Art. I. — Ordinul președintelui Autorității Naționale de Management al Calității în Sănătate nr. 432/2019 privind aprobarea condițiilor și a metodologiei de suspendare a acreditării unităților sanitare cu paturi, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 6 din 7 ianuarie 2020, se completează după cum urmează:

1. La articolul 5, după alineatul (5) se introduce un nou alineat, alineatul (6), cu următorul cuprins:

„(6) Pe durata suspendării acreditării, ordinul președintelui Autorității Naționale de Management al Calității în Sănătate pentru acreditarea unității sanitare continuă să își producă efectele juridice, iar unitatea sanitară este monitorizată de către A.N.M.C.S. în ceea ce privește remediarea neconformităților cuprinse în planul de măsuri prevăzut la alin. (2).”

2. La articolul 7, după alineatul (1) se introduce un nou alineat, alineatul (2), cu următorul cuprins:

„(2) Unitățile sanitare acreditate care, la data expirării termenului de suspendare a acreditării, nu fac dovada remedierii neconformităților cuprinse în planul de măsuri prevăzut la art. 5 alin. (2) intră în proces de reevaluare.”

Art. II. — (1) Structurile de specialitate din cadrul Autorității Naționale de Management al Calității în Sănătate duc la îndeplinire prevederile prezentului ordin.

(2) Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Președintele Autorității Naționale de Management al Calității în Sănătate,
Vasile Cepoi

București, 13 februarie 2020.
Nr. 46.

*) Hotărârea Colegiului director al Autorității Naționale de Management al Calității în Sănătate nr. 4/2020 nu a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I.

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT ÎN MATERIE PENALĂ

DECIZIA Nr. 2

din 20 ianuarie 2020

Dosar nr. 2.433/1/2019

Daniel Grădinaru	— președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție — președintele completului
Andrei Claudiu Rus	— judecător la Secția penală
Lucia Tatiana Rog	— Judecător la Secția penală
Dan Andrei Enescu	— judecător la Secția penală
Mirela Sorina Popescu	— Judecător la Secția penală
Rodica Cosma	— judecător la Secția penală
Alin Sorin Nicolescu	— judecător la Secția penală
Simona Cristina Neniță	— judecător la Secția penală
Florentina Dragomir	— judecător la Secția penală

Pe rol se află pronunțarea în cauza având ca obiect sesizarea formulată de Curtea de Apel Constanța — Secția penală și pentru cauze penale cu minori și de familie, în Dosarul nr. 11.252/256/2017, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept: „Dacă, în cazul infracțiunii de abandon de familie, prevăzută de art. 378 alin. (1) lit. c) din Codul penal, prin sintagma «săvârșirea faptei» prevăzută de dispozițiile art. 296 din Codul procedură penală (relevantă pentru calcularea termenului de introducere a plângerii prealabile) se înțelege *data încetării inacțiunii* (data epuizării infracțiunii de abandon de familie) sau *data consumării infracțiunii* (expirarea perioadei de 3 luni pe durata căreia autorul a rămas în pasivitate)”.

Dezbaterile au avut loc în ședința din data de 27 noiembrie 2019, fiind consemnate în încheierea de ședință de la acea dată, care face parte integrantă din prezenta, când Înalta Curte, având nevoie de timp pentru a delibera, a amânat pronunțarea la data de 20 ianuarie 2020, când, în aceeași compunere, a decis următoarele:

ÎNALTA CURTE,

asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

Prin Încheierea din 20 septembrie 2019 pronunțată în Dosarul nr. 11.252/256/2017, ce are ca obiect apelurile declarate de Parchetul de pe lângă Judecătoria Medgidia și persoanele vătămate G.D.M. și G.L.E., prin reprezentant legal, împotriva Sentinței penale nr. 566 din 13 martie 2019 a Judecătoria Medgidia, Curtea de Apel Constanța — Secția penală și pentru cauze penale cu minori și de familie a sesizat, în temeiul art. 475 din Codul de procedură penală, Înalta Curte de Casație și Justiție pentru a pronunța o hotărâre prealabilă în vederea dezlegării următoarei chestiuni de drept:

„Dacă, în cazul infracțiunii de abandon de familie, prevăzută de art. 378 alin. (1) lit. c) din Codul penal, prin sintagma «săvârșirea faptei» prevăzută de dispozițiile art. 296 din Codul de procedură penală (relevantă pentru calcularea termenului de introducere a plângerii prealabile) se înțelege *data încetării inacțiunii* (data epuizării infracțiunii de abandon de familie) sau *data consumării infracțiunii* (expirarea perioadei de 3 luni pe durata căreia autorul a rămas în pasivitate)”.

II. Expunerea succintă a cauzei

Judecătoria Medgidia, prin Sentința penală nr. 566 din 13 martie 2019, a dispus cu privire la latura penală, în temeiul dispozițiilor art. 378 alin. (1) lit. c) raportat la art. 378 alin. (3) din Codul penal, încetarea procesului penal având ca obiect săvârșirea infracțiunii de abandon de familie de către inculpatul G.S. (...) întrucât lipsește plângerea prealabilă (...).

În esență, instanța de fond a reținut că prin Sentința civilă nr. 1.052 din 15 septembrie 2015 pronunțată de Judecătoria Medgidia, rămasă definitivă prin Decizia penală nr. 639 din 26 mai 2016 a Tribunalului Constanța, a fost obligat inculpatul G.S. la plata unei pensii de întreținere în cotă de 33% din venitul lunar realizat, în favoarea minorelor G.D.M. și G.L.E., începând cu data formulării acțiunii (26.01.2015) și până la data majoratului acestora.

La data de 5 aprilie 2017, reprezentantul legal al celor două minore, numita I.C., a formulat plângere penală în care a arătat că inculpatul G.S. nu a achitat pensia de întreținere la care a fost obligat prin Sentința civilă nr. 1.052 din 15 septembrie 2015 a Judecătoria Medgidia.

În interpretarea coroborată a prevederilor art. 378 alin. (1) lit. c) din Codul penal și art. 296 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală, instanța investită cu soluționarea cauzei a apreciat că dacă în cele trei luni, ulterioare rămânerii definitive a Sentinței civile nr. 1.052 din 15 septembrie 2015 pronunțată de Judecătoria Medgidia, cel mai târziu la sfârșitul lunii august 2016, inculpatul nu a plătit nicio sumă, fapta de abandon de familie s-a consumat și de la această dată a început să curgă termenul de 3 luni în care reprezentantul legal al persoanelor vătămate minore îndreptățite la prestarea pensiei de întreținere putea introduce plângerea prealabilă.

Ca atare, a apreciat că termenul de 3 luni de introducere a plângerii prealabile s-a împlinit la sfârșitul lunii noiembrie 2016 și în lipsa punerii în mișcare a acțiunii penale și exercitării din oficiu a acțiunii penale de către organele judiciare, conform art. 157 alin. (4) din Codul penal, plângerea penală introdusă de reprezentantul legal al celor două minore este tardivă și, pe cale de consecință, nulă potrivit art. 268 alin. (1) din Codul de procedură penală.

Împotriva acestei sentințe au declarat apel Parchetul de pe lângă Judecătoria Medgidia și persoanele vătămate G.D.M. și G.L.E., prin reprezentant legal, motivul de apel fiind comun, respectiv să se constate că plângerea penală a fost formulată în termenul legal de 3 luni. În acest sens s-a invocat de către parchet faptul că plângerea penală poate fi formulată în orice moment după expirarea termenului de trei luni de neplată a pensiei de întreținere, iar organele de urmărire penală au înțeles să procedeze din oficiu la efectuarea în continuare a urmăririi penale și la punerea în mișcare a acțiunii penale, astfel cum prevăd dispozițiile art. 157 alin. (4) din Codul penal, chiar dacă nu au menționat expres acest lucru, prin invocarea dispozițiilor art. 157 alin. (4) din Codul penal sau formularea „exercitarea din oficiu a acțiunii penale”.

Curtea de Apel Constanța, din oficiu, a pus în discuție, în ședința publică din data de 19 septembrie 2019, sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile în vederea dezlegării următoarei chestiuni de

drept: „Dacă, în cazul infracțiunii de abandon de familie, prevăzută de art. 378 alin. (1) lit. c) din Codul penal, prin sintagma «săvârșirea faptei» prevăzută de dispozițiile art. 296 din Codul de procedură penală (relevantă pentru calcularea termenului de introducere a plângerii prealabile) se înțelege *data încetării inacțiunii* (data epuizării infracțiunii de abandon de familie) sau *data consumării infracțiunii* (expirarea perioadei de 3 luni pe durata căreia autorul a rămas în pasivitate)”, aspect asupra căruia s-a pronunțat prin Încheierea din 20 septembrie 2019.

III. Opinia completului care a dispus sesizarea

III. 1. Cu privire la admisibilitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție

Curtea de Apel Constanța — Secția penală și pentru cauze penale cu minori și de familie a apreciat că sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 475 din Codul procedură penală, respectiv: învestirea cu soluționarea cauzei în ultimă instanță (soluția pronunțată în judecarea apelului este definitivă); de lămurirea modului de interpretare și aplicare a problemei de drept puse în discuție depinde soluționarea cauzei pe fond (admiterea sau respingerea apelului); chestiunea de drept supusă dezlegării nu face obiectul unui recurs în interesul legii, iar asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție, deși a statuat prin două decizii anterioare, întemeiate pe dispozițiile art. 471 din Codul de procedură penală (cu referire la Decizia nr. 10 din 18 februarie 2008 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secțiile Unite, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 840 din 15 decembrie 2008, Decizia nr. 4 din 20 martie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 360 din 16 mai 2017), din care doar una este susceptibilă de a fi aplicabilă în cauză (cea de interpretare a normei penale din noua codificare), fapt ce conduce la o interpretare contrară a sintagmei „săvârșirea faptei” din conținutul normei penale prevăzute în art. 296 din Codul de procedură penală cu relevanță în calcularea termenului de introducere a plângerii prealabile, condiție prealabilă pentru exercitarea acțiunii penale în cazul infracțiunii prevăzute de art. 378 alin. (1) lit. c) din Codul penal.

III.2. Cu privire la problema de drept ce formează obiectul sesizării

Curtea de Apel Constanța — Secția penală și pentru cauze penale cu minori și de familie a considerat că soluția ce ar trebui adoptată, în cazul interpretării sintagmei „săvârșirea faptei”, prevăzută de dispozițiile art. 296 din Codul de procedură penală (relevantă pentru calcularea termenului de introducere a plângerii prealabile), în cazul infracțiunii prevăzute de art. 378 alin. (1) lit. c) din Codul penal, ar trebui dezlegată în sensul că în cazul infracțiunii unice continue de abandon de familie, prin „săvârșirea faptei” se înțelege data încetării inacțiunii (data epuizării infracțiunii) și nu data consumării infracțiunii (expirarea perioadei de trei luni, pe durata căreia autorul a rămas în pasivitate, prin neexecutarea obligației de plată a pensiei de întreținere stabilită de instanța judecătorească). O asemenea interpretare ar fi motivată de faptul că prin Decizia nr. 4 din 20 martie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 360 din 16 mai 2017, s-a statuat că, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 378 alin. (1) lit. c) din Codul penal, infracțiunea de abandon de familie, în această variantă normativă, reprezintă o infracțiune unică continuă, calificare juridică ce rezidă în aceea că inacțiunea concretizată în neplata pensiei de întreținere se prelungește în timp, în mod natural, după data consumării, până la încetarea activității infracționale, adică la momentul epuizării. Astfel, în acord cu opinia majoritară, exprimată de doctrină și practica judiciară, s-a stabilit că infracțiunea de abandon de familie se consumă la expirarea

perioadei de trei luni, pe durata căreia autorul a rămas în pasivitate, prin neexecutarea obligației de plată a pensiei de întreținere stabilită pe cale judecătorească, și se epuizează la momentul reluării plății de către debitor sau al condamnării acestuia, prin hotărâre judecătorească, dată la care se încheie ciclul infracțional și se autonomizează activitatea desfășurată până la acel moment.

Pornind de la această calificare juridică s-a apreciat că, în cazul infracțiunilor continue, data săvârșirii faptei este aceea a încetării acțiunii sau inacțiunii, astfel cum s-a statuat și prin Decizia de îndrumare nr. 1 din 20 iunie 1987 a Plenului fostului Tribunal Suprem și practica ulterioară constantă a instanței supreme (Jurisprudența instanței supreme în unificarea practicii judiciare 1968—2008), dată în raport cu care se produc consecințele juridice privind aplicarea legii penale în spațiu și timp, minoritate, prescripția răspunderii penale, amnistie și grațiere și orice alte consecințe care sunt condiționate de epuizarea activității infracționale, o aplicare legislativă a principiului fiind reflectată în dispozițiile art. 154 alin. (2) din Codul penal în care se arată că, în cazul infracțiunilor continue, termenul (prescripției răspunderii penale) curge de la data încetării acțiunii sau inacțiunii, mai precis data epuizării infracțiunilor continue.

S-a apreciat, totodată, că, deși prin Decizia nr. 10 din 18 februarie 2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secțiile Unite, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 840 din 15 decembrie 2008, s-a dat o interpretare a dispozițiilor art. 284 din Codul de procedură penală de la 1968 în sensul că „termenul de 2 luni pentru introducerea plângerii prealabile, în cazul infracțiunilor continue sau continuate, curge de la data la care persoana vătămată sau persoana îndreptățită a reclamat sau a știut cine este făptuitorul”, această interpretare nu produce însă efecte față de dispozițiile art. 296 din Codul de procedură penală, conform cărora plângerea prealabilă trebuie introdusă în termen de 3 luni de la data când persoana vătămată sau reprezentantul legal „a aflat despre săvârșirea faptei” (și nu din ziua în care „a știut cine este făptuitorul”).

IV. Punctele de vedere exprimate de către curțile de apel și instanțele arondate cu privire la chestiunile de drept ce formează obiectul sesizării

În urma consultării instanțelor de judecată, în conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (10) din Codul de procedură penală cu referire la art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală, s-a evidențiat, *într-o opinie*, că prin sintagma „săvârșirea faptei” prevăzută de dispozițiile art. 296 din Codul de procedură penală se înțelege data consumării infracțiunii (expirarea perioadei de 3 luni pe durata căreia autorul a rămas în pasivitate), în acest sens pronunțându-se următoarele instanțe: Curtea de Apel Alba Iulia, Judecătoria Roman, Judecătoria Buhuși, Curtea de Apel București, Judecătoria Călărași, Judecătoria Oltenița, Tribunalul Ialomița, Judecătoria Roșiori de Vede, Judecătoria Turnu Măgurele, Judecătoria Videle, Judecătoria Constanța (majoritate), Judecătoria Tulcea, Judecătoria Balș, Judecătoria Corabia, Judecătoria Dolj, Judecătoria Brăila, Tribunalul Vaslui, Judecătoria Vaslui (judecătoria stagiari), Judecătoria Oradea, Judecătoria Beiuș, Curtea de Apel Ploiești, Judecătoria Câmpina, Judecătoria Vălenii de Munte, Judecătoria Lugoj, Judecătoria Oravița, Tribunalul Caraș-Severin și Tribunalul Timiș, fiind anexate hotărârile judecătorești.

Într-o altă opinie, s-a apreciat că prin sintagma „săvârșirea faptei” prevăzută de dispozițiile art. 296 din Codul de procedură penală se înțelege data încetării inacțiunii (data epuizării infracțiunii de abandon de familie).

În acest sens s-au pronunțat: Curtea de Apel Bacău, Tribunalul Neamț, Tribunalul Bacău, Judecătoria Onești, Tribunalul Călărași, Tribunalul Teleorman, Judecătoria Sectoarelor 1 — 6 București, Judecătoria Lehliu-Gară,

Judecătoria Bolintin Vale, Judecătoria Giurgiu, Judecătoria Alexandria, Judecătoria Zimnicea, Judecătoria Năsăud, Judecătoria Bistrița, Judecătoria Baia Mare, Curtea de Apel Constanța, Curtea de Apel Craiova, Tribunalul Gorj (majoritate), Tribunalul Olt (majoritate), Curtea de Apel Galați (majoritate), Curtea de Apel Iași, Judecătoria Iași, Judecătoria Hârlău, Judecătoria Huși, Judecătoria Vaslui (judecătorii definitiv), Judecătoria Aiud, Curtea de Apel Oradea, Judecătoria Salonta, Judecătoria Pogoanele, Judecătoria Pătărlagele, Tribunalul Prahova, Curtea de Apel Timișoara, Tribunalul Arad, Judecătoria Reșița, Judecătoria Caransebeș, Judecătoria Moldova Nouă și Judecătoria Făget, fiind anexate hotărârile judecătorești.

În opinie minoritară, judecătorii Bufta și Cornetu au apreciat că prin sintagma „săvârșirea faptei” prevăzută de art. 296 din Codul de procedură penală, relevantă pentru calcularea termenului de introducere a plângerii prealabile în cazul infracțiunii de abandon de familie prevăzută de art. 378 alin. (1) lit. c) din Codul penal, se înțelege întreaga perioadă situată între data consumării infracțiunii și cea a epuizării infracțiunii de abandon de familie, în timp ce Judecătoria Măcin a opinat că termenul de 3 luni de introducere a plângerii prealabile curge de la data pronunțării hotărârii definitive privind pensia de întreținere, cu mențiunea că, în situația în care unele sume au fost plătite, iar apoi plata a încetat, termenul curge de la data ultimei plăți.

Curțile de Apel Pitești și Suceava nu și-au exprimat punctul de vedere cu privire la problema de drept a cărei dezlegare se cere, cea din urmă instanță transmițând doar jurisprudența relevantă în materie.

V. Punctul de vedere exprimat de Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție asupra chestiunii de drept supuse dezlegării

Referitor la chestiunea de drept supusă dezlegării s-a concluzionat de către Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție că, în cazul infracțiunii de abandon de familie prevăzute în art. 378 alin. (1) lit. c) din Codul penal, ca infracțiune continuă, termenul de introducere a plângerii prealabile prevăzut în art. 296 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală — de 3 luni din ziua în care persoana vătămată sau reprezentantul său legal a aflat despre săvârșirea faptei — curge, prin aplicarea în mod corespunzător a Deciziei nr. 10 din 18 februarie 2008, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secțiile Unite, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 840 din 15 decembrie 2008, de la data la care persoana vătămată ori reprezentantul său legal a cunoscut săvârșirea faptei, consumate sau epuizate.

Termenul de 3 luni prevăzut în art. 296 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală poate să curgă: 1. din momentul consumării, în ipoteza în care acest moment este identic cu cel al cunoașterii săvârșirii faptei; 2. din momentul cunoașterii săvârșirii faptei, în ipoteza în care acest moment este situat între momentul consumării și momentul epuizării; 3. din momentul epuizării sau ulterior acestuia, odată cu cunoașterea săvârșirii faptei, ipoteză în care nu trebuie depășit termenul de prescripție a răspunderii penale.

În esență, opinia exprimată se întemeiază pe următoarele argumente:

Infracțiunea de abandon de familie prevăzută în art. 378 alin. (1) lit. c) din Codul penal — constând în neplata, cu rea-credință, timp de 3 luni, a pensiei de întreținere stabilite pe cale judecătorească — reprezintă o infracțiune continuă, caracterizată prin existența unui moment al consumării și a unui moment al epuizării, astfel cum s-a statuat prin Decizia nr. 4 din 20 martie 2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul

competent să judece recursul în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 360 din 16 mai 2017.

Pornind de la interpretarea dispozițiilor art. 296 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală, s-a reținut că, atunci când s-a referit la „săvârșirea faptei”, legiuitorul Codului de procedură penală nu a inclus nicio mențiune cu privire la infracțiunea continuă și nu a inserat nicio regulă prin care să determine, ca moment inițial al curgerii termenului de 3 luni, momentul consumării sau momentul epuizării astfel cum a procedat, în materia termenului de prescripție a răspunderii penale, art. 154 alin. (2) din Codul penal.

Dacă s-ar admite că termenul de introducere a plângerii prealabile curge de la momentul epuizării, persoana vătămată sau reprezentantul său legal care cunoaște momentul consumării nu ar putea să introducă plângerea prealabilă în întreg intervalul cuprins între momentul consumării și momentul epuizării, soluție incompatibilă cu ideea de protecție a intereselor persoanei vătămate.

Evitarea consecințelor expuse se poate realiza numai prin aplicarea, în mod corespunzător, a Deciziei nr. 10 din 18 februarie 2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secțiile Unite, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 840 din 15 decembrie 2008. Transpunând argumentele Secțiilor Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție la reglementarea procesual penală în vigoare, s-a apreciat că: „dispozițiile art. 296 alin. (1) din Codul de procedură penală nu conțin niciun fel de distincție referitoare la formele de săvârșire a infracțiunii, ceea ce înseamnă că acele dispoziții se aplică indiferent dacă infracțiunile constau în fapte consumate sau în fapte epuizate”, „că pentru începerea curgerii termenului nu este necesară epuizarea infracțiunii” și că „considera altfel ar însemna să se accepte ca persoana vătămată ce cunoaște săvârșirea faptei consumate să nu introducă plângere prealabilă în 3 luni din acel moment, ci să aibă la dispoziție 3 luni din momentul epuizării infracțiunii, ceea ce ar fi inadmisibil întrucât s-ar modifica conținutul dispozițiilor art. 296 alin. (1) din Codul de procedură penală, creându-se, pe cale judiciară, un alt termen mai lung decât cel prescris de legiuitor.”

Întemeiat pe argumentele soluției adoptate prin Decizia nr. 10 din 18 februarie 2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secțiile Unite, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 840 din 15 decembrie 2008, s-a arătat că termenul de 3 luni prevăzut de art. 296 alin. (1) din Codul de procedură penală poate să curgă:

1. din momentul consumării infracțiunii, dacă acest moment este identic cu cel al cunoașterii săvârșirii faptei;
2. din momentul cunoașterii săvârșirii faptei, moment care se poate situa după momentul consumării, până la cel al epuizării;
3. din momentul epuizării infracțiunii sau ulterior acestuia, odată cu cunoașterea săvârșirii faptei, în care caz nu trebuie depășit termenul de prescripție a răspunderii penale.

În consecință, s-a arătat că dispozițiile art. 296 din Codul de procedură penală se interpretează în sensul că termenul de 3 luni pentru introducerea plângerii prealabile, în cazul infracțiunilor continue, curge de la data la care persoana vătămată sau reprezentantul său legal a aflat despre săvârșirea faptei, consumate sau epuizate.

Referitor la Decizia de îndrumare nr. 1 din 20 iunie 1987 a Plenului fostului Tribunal Suprem, invocată în încheierea de sesizare, s-a apreciat că nu se susține soluția calculării termenului de introducere a plângerii prealabile exclusiv prin raportare la momentul epuizării motivat de faptul că: nu conține nicio referire explicită la termenul de introducere a plângerii prealabile, reglementat în art. 284 din Codul de procedură penală de la 1968, la data pronunțării deciziei; decizia nu leagă, în cazul infracțiunilor continue, toate consecințele juridice de momentul epuizării, ci enumeră, exemplificativ, consecințe

juridice legate de momentul epuizării și consecințe juridice legate de momentul consumării infracțiunii continue și faptul că se referă la „alte consecințe care sunt condiționate de epuizarea activității infracționale”, or, introducerea plângerii prealabile nu este condiționată de epuizarea activității infracționale.

VI. Jurisprudența relevantă a Curții Constituționale

Decizia nr. 324 din 9 mai 2017 a Curții Constituționale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 604 din 26 iulie 2017, prin care a fost respinsă, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 296 alin. (1) din Codul de procedură penală, în considerentele acesteia reținându-se că „(...) în ceea ce privește durata termenului, precum și posibilitatea de a introduce plângerea fără posibilitatea obligatorie a cunoașterii făptuitorului, legea asigură o mai bună protecție intereselor persoanei vătămate [...]”.

VII. Jurisprudența relevantă a Înaltei Curți de Casație și Justiție

Decizia nr. 10 din 18 februarie 2008, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secțiile Unite, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 840 din 15 decembrie 2008, prin care a fost admis recursul în interesul legii formulat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și s-a statuat că dispozițiile art. 284 din Codul de procedură penală de la 1968 se interpretează în sensul că termenul de 2 luni pentru introducerea plângerii prealabile, în cazul infracțiunilor continue sau continuate, curge de la data la care persoana vătămată sau persoana îndreptățită a reclama a știut cine este făptuitorul.

Decizia nr. 4 din 20 martie 2017 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 360 din 16 mai 2017, prin care a fost admis recursul în interesul legii formulat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și s-a apreciat că infracțiunea de abandon de familie săvârșită prin neplata, cu rea-credință, timp de trei luni, a pensiei de întreținere, instituită printr-o singură hotărâre judecătorească în favoarea mai multor persoane, constituie o infracțiune unică continuă.

VIII. Punctul de vedere al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

Opinia Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție asupra chestiunii de drept supuse dezlegării este, în principal, în sensul inadmisibilității sesizării, întrucât nu este îndeplinită condiția esențială a existenței unei chestiuni de drept ce ar necesita lămuriri sau interpretări, justificată și de jurisprudența Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală al Înaltei Curți de Casație și Justiție și de faptul că s-a dat deja o dezlegare problemei de drept prin Decizia nr. 10 din 18 februarie 2008, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secțiile Unite, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 840 din 15 decembrie 2008, și prin Decizia nr. 4 din 20 martie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 360 din 16 mai 2017.

În subsidiar s-a apreciat că prin sintagma „săvârșirea faptei” prevăzută de dispozițiile art. 296 din Codul de procedură penală (relevantă pentru calcularea termenului de introducere a plângerii prealabile) se înțelege „data consumării infracțiunii” (expirarea perioadei de 3 luni pe durata căreia autorul a rămas în pasivitate), iar nu „data încetării inacțiunii” (data „epuizării” infracțiunii de abandon de familie), în argumentare arătându-se că în Decizia nr. 10 din 18 februarie 2008 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secțiile Unite, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 840 din 15 decembrie 2008, se pornea de la premisa că pentru începerea curgerii termenului, într-o astfel de ipoteză, nu este necesară epuizarea infracțiunii,

fiind suficient să fi fost începută comiterea acesteia sau să fi debutat acțiunea (în cazul infracțiunii continue) ori să se fi comis prima acțiune (în cazul infracțiunii continuate), cu îndeplinirea, evident, a condiției ca persoana vătămată să-l fi cunoscut pe făptuitor, precum și că modificarea adusă prin intrarea în vigoare a actualei codificări vizează nu doar extinderea de la 2 luni la 3 luni a termenului în care poate fi formulată plângerea prealabilă, ci și momentul de la care începe să curgă acest termen, respectiv ziua în care persoana vătămată a aflat despre săvârșirea faptei, iar nu ziua în care acesta a știut cine este făptuitorul (așa cum era prevăzut în reglementarea anterioară, respectiv art. 284 din Codul de procedură penală de la 1968).

Or, Decizia nr. 4 din 20 martie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 360 din 16 mai 2017, a statuat, în considerente, că infracțiunea de abandon de familie prevăzută de art. 378 alin. (1) lit. c) din Codul penal este o infracțiune unică continuă ce rezultă din împrejurarea că inacțiunea concretizată în neplata pensiei de întreținere se prelungește în timp, în mod natural, după momentul consumării până la încetarea activității infracționale, adică până la momentul epuizării. Așadar, infracțiunea se consumă la expirarea perioadei de 3 luni, pe durata căreia autorul a rămas în pasivitate, prin neexecutarea obligației de plată stabilite prin hotărâre judecătorească, și se epuizează fie la momentul reluării plății de către debitor, fie la cel al condamnării acestuia prin hotărâre judecătorească, dată la care se încheie și ciclul infracțional și se autonomizează activitatea desfășurată până în acel moment.

S-a mai susținut că achiesarea la cealaltă opțiune, în sensul că prin „săvârșirea faptei” s-ar avea în vedere momentul epuizării infracțiunii de abandon de familie, ar permite ca persoana vătămată și reprezentantul său legal să fie permanent în termenul de introducere a plângerii prealabile.

Mai mult, circumscrierea acestui moment la expirarea celor 3 luni de neplată nu prejudiciază persoana vătămată, întrucât, într-o astfel de ipoteză, organele judiciare au obligația de a se sesiza și din oficiu.

IX. Opinia specialiștilor consultați asupra chestiunii de drept ce formează obiectul sesizării

În conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (10) raportat la art. 475 alin. (5) din Codul de procedură penală a fost solicitată opinia scrisă a unor specialiști recunoscuți cu privire la chestiunea de drept ce formează obiectul sesizării.

Facultatea de drept din cadrul Universității „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca a apreciat că în cazul infracțiunii de abandon de familie prevăzute de art. 378 alin. (1) lit. c) din Codul penal, prin sintagma „săvârșirea faptei”, prevăzută de dispozițiile art. 296 din Codul de procedură penală, se înțelege data epuizării infracțiunii de abandon de familie, motivat de faptul că natura infracțiunii a fost tranșată de instanța supremă prin Decizia nr. 4 din 20 martie 2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 360 din 16 mai 2017, ca fiind o infracțiune continuă omisivă, prin urmare, fiind vorba de o unitate legală, a cărei existență se prelungește în timp, interpretarea nu poate fi dată decât prin raportare la momentul epuizării faptei.

Totodată, s-a apreciat că nu pot fi aplicate considerentele Deciziei nr. 10 din 18 februarie 2008, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secțiile Unite, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 840 din 15 decembrie 2008, întrucât termenul de introducere a plângerii prealabile în noua reglementare nu se mai raportează în cazul infracțiunilor continue la momentul cunoașterii identității făptuitorului de către autorul plângerii, ci la cel al datei săvârșirii faptei.

Într-o opinie contrară, exprimată de Facultatea de drept din cadrul Universității de Vest din Timișoara s-a arătat că prin sintagma „săvârșirea faptei”, prevăzută de dispozițiile art. 296 din Codul de procedură penală, se înțelege momentul consumării infracțiunii, adică momentul expirării celor trei luni pe durata cărora autorul a rămas în pasivitate, dacă persoana îndreptățită să introducă plângerea prealabilă a luat cunoștință de săvârșirea faptei la acel moment. Argumentele specialiștilor au fost întemeiate pe considerentele Deciziei nr. 4 din 20 martie 2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 360 din 16 mai 2017, prin care s-a statuat că infracțiunea de abandon de familie prevăzută de art. 378 alin. (1) lit. c) din Codul penal este o infracțiune continuă care se consumă în momentul expirării termenului de trei luni de la data la care autorul nu a plătit, cu rea-credință, pensia de întreținere stabilită pe cale judecătorească și se epuizează la momentul reluării plății de către debitor sau al condamnării definitive a acestuia, dată la care se încheie ciclul infracțional. Raportat la aceste argumente s-a apreciat că, în cazul infracțiunii de abandon de familie, prevăzută de art. 378 alin. (1) lit. c) din Codul penal, prin „săvârșirea faptei” se înțelege momentul consumării infracțiunii, adică al expirării celor trei luni pe durata cărora autorul a rămas în pasivitate, dacă persoana îndreptățită să introducă plângerea prealabilă a luat cunoștință de săvârșirea faptei la acel moment.

X. Dispoziții legale incidente

Art. 295 din Codul de procedură penală: Plângerea prealabilă

„(1) Punerea în mișcare a acțiunii penale se face numai la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, în cazul infracțiunilor pentru care legea prevede că este necesară o astfel de plângere.

(2) Plângerea prealabilă se adresează organului de cercetare penală sau procurorului, potrivit legii.

(3) Dispozițiile art. 289 alin. (1)—(6) și (8) se aplică în mod corespunzător.”

Art. 296 din Codul de procedură penală: Termenul de introducere a plângerii prealabile

(1) Plângerea prealabilă trebuie să fie introdusă în termen de 3 luni din ziua în care persoana vătămată a aflat despre săvârșirea faptei.

(2) Când persoana vătămată este un minor sau un incapabil, termenul de 3 luni curge de la data când reprezentantul său legal a aflat despre săvârșirea faptei.

(...).”

Art. 378 alin. (1) lit. c) din Codul penal: Abandonul de familie

(1) Săvârșirea de către persoana care are obligația legală de întreținere, față de cel îndreptățit la întreținere, a uneia dintre următoarele fapte:

(...)

c) neplata, cu rea-credință, timp de 3 luni, a pensiei de întreținere stabilite pe cale judecătorească, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.”

XI. Raportul asupra chestiunii de drept supuse dezlegării

Opinia judecătorului-raportor a fost în sensul că sunt îndeplinite cumulativ condițiile prevăzute de art. 475 din Codul de procedură penală pentru admisibilitatea sesizării formulate de Curtea de Apel Constanța — Secția penală și pentru cauze penale cu minori și de familie, întrucât există o veritabilă problemă de drept care să necesite o dezlegare cu valoare de principiu din partea Înaltei Curți de Casație și Justiție, iar soluționarea pe fond a căilor de atac cu care a fost investită instanța de apel depinde de lămurirea chestiunii ce formează obiectul prezentei sesizări.

Pe fondul cauzei, opinia judecătorului-raportor este în sensul că, în cazul infracțiunii de abandon de familie prevăzute în

art. 378 alin. (1) lit. c) din Codul penal, infracțiune unică continuă, termenul de introducere a plângerii prealabile prevăzut în conținutul art. 296 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală, — de 3 luni din ziua în care persoana vătămată sau reprezentantul său legal a aflat despre săvârșirea faptei — curge, prin aplicarea în mod corespunzător a Deciziei nr. 10 din 18 februarie 2008, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secțiile Unite, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 840 din 15 decembrie 2008, de la data la care persoana vătămată ori reprezentantul său legal a cunoscut săvârșirea faptei, consumate sau epuizate.

Termenul de 3 luni prevăzut în conținutul art. 296 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală poate să curgă din trei momente diferite, după cum urmează: a) din momentul consumării infracțiunii, dacă acest moment este identic cu cel al cunoașterii faptei; b) din momentul săvârșirii faptei, care se poate situa între momentul consumării faptei până la momentul epuizării și c) din momentul epuizării infracțiunii sau ulterior acestuia, odată cu cunoașterea săvârșirii faptei, caz în care nu trebuie să fi fost împlinit termenul de prescripție a răspunderii penale.

XII. Înalta Curte de Casație și Justiție

Examinând sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, pentru dezlegarea chestiunii de drept ce se solicită, reține următoarele:

A. Prin reglementarea în conținutul art. 475 din Codul de procedură penală a condițiilor de admisibilitate a sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unei chestiuni de drept s-a prevăzut posibilitatea ca anumite instanțe, printre care și curtea de apel, investită cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, atunci când constată, în cursul judecății, existența unei chestiuni de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei și asupra căreia instanța supremă nu a statuat încă printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui asemenea recurs, să sesizeze Înalta Curte de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prin care să se dea rezolvare de principiu respectivei probleme de drept.

Din analiza dispozițiilor legale menționate rezultă că, sub aspectul admisibilității sesizării, trebuie îndeplinite cumulativ mai multe cerințe, respectiv existența unei cauze aflate în curs de judecată în ultimul grad de jurisdicție pe rolul uneia dintre instanțele arătate expres în norma de reglementare, inclusiv a curții de apel, soluționarea pe fond a acelei cauze să depindă de lămurirea chestiunii de drept ce formează obiectul sesizării, iar problema de drept să nu fi fost încă dezlegată de Înalta Curte de Casație și Justiție prin mecanismele legale ce asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii de către instanțele judecătorești sau să nu facă în prezent obiectul unui recurs în interesul legii.

În ceea ce privește sesizarea formulată de Curtea de Apel Constanța — Secția penală și pentru cauze penale cu minori și de familie se constată că este îndeplinită prima condiție privind existența unei cauze pendinte aflate în curs de judecată în ultimă instanță, aceasta fiind investită cu soluționarea apelurilor formulate de Parchetul de pe lângă Judecătoria Medgidia și persoanele vătămate G.D.M. și G.L.E., prin reprezentant legal, împotriva Sentinței penale nr. 566 din data de 13 martie 2019, pronunțată de Judecătoria Medgidia, în Dosarul nr. 11.252/256/2017, prin care, în baza dispozițiilor art. 378 alin. (1) lit. c) din Codul penal raportat la art. 378 alin. (3) din Codul penal, art. 396 alin. (1) și (6) și art. 16 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură penală, a fost încetat procesul penal având ca obiect infracțiunea de abandon de familie săvârșită de către inculpatul G. S., (...), pentru lipsa plângerii prealabile.

De asemenea este realizată și cea de-a doua cerință referitoare la legătura dintre chestiunea de drept sesizată și soluționarea pe fond a apelurilor declarate de Ministerul Public și persoanele vătămate, hotărârea prealabilă având în acest caz o influență directă (chiar hotărâtoare) asupra deciziei ce va fi dată de instanța de control judiciar (Curtea de Apel Constanța — Secția penală și pentru cauze penale cu minori și de familie) cu privire la modul de dezlegare a raportului juridic de drept penal dedus judecării, sub aspectul interpretării dispozițiilor art. 378 alin. (1) lit. c) din Codul penal, în sensul stabilirii dacă în cazul infracțiunii de abandon de familie, prevăzută de art. 378 alin. (1) lit. c) din Codul penal, prin sintagma „săvârșirea faptei” prevăzută de dispozițiile art. 296 din Codul de procedură penală (relevantă pentru calcularea termenului de introducere a plângerii prealabile) se înțelege *data încetării inacțiunii* (data epuizării infracțiunii de abandon de familie) sau *data consumării infracțiunii* (expirarea perioadei de 3 luni pe durata căreia autorul a rămas în pasivitate).

Totodată, se constată că este îndeplinită și cea de-a treia condiție de admisibilitate, cu precizarea că respectiva chestiune de drept ce a făcut obiectul sesizării instanței nu a primit încă o rezolvare printr-o hotărâre prealabilă sau să fi fost promovat vreun recurs în interesul legii, astfel cum s-a arătat și în Adresa nr. 2.389/C/2750/III-5/2019 din 31 octombrie 2019 a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția judiciară, Serviciul judiciar penal.

Dezlegarea dată prin Decizia nr. 10 din 18 februarie 2008, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secțiile Unite, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 840 din 15 decembrie 2008, deși a statuat asupra naturii și calificării juridice a infracțiunii de abandon de familie în varianta normativă prevăzută de art. 378 alin. (1) lit. c) din Codul penal, nu a statuat asupra interpretării sintagmei „săvârșirea faptei” din conținutul art. 296 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală, cu efecte asupra momentului de la care poate curge termenul de 3 luni în care poate fi introdusă plângerea prealabilă de titularul declanșării și desfășurării procesului penal (acțiunea penală fiind guvernată de principiul disponibilității în acest caz). Cu alte cuvinte, chestiunea de drept ce a făcut obiectul prezentei sesizări a primit o dezlegare prin Decizia nr. 4 din 20 martie 2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 360 din 16 mai 2017, numai în ceea ce privește natura infracțiunii de abandon de familie în varianta neplății pe o perioadă de trei luni a pensiei de întreținere la care autorul a fost obligat printr-o hotărâre judecătorească, or, ceea ce se solicită a se dezlega prin această întrebare prealabilă este data de la care curge termenul de 3 luni prevăzută de art. 296 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală raportat la momentul săvârșirii faptei de abandon de familie în varianta normativă prevăzută de art. 378 alin. (1) lit. c) din Codul penal.

Prin Decizia nr. 10 din 18 februarie 2008, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secțiile Unite, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 840 din 15 decembrie 2008, s-a dat o interpretare a dispozițiilor art. 284 din Codul de procedură penală de la 1968 cu privire la data de la care curge termenul de 2 luni pentru introducerea plângerii prealabile în cazul infracțiunilor continue și continuate, însă, în vechea reglementare, termenul de 2 luni de introducere a plângerii prealabile curgea de la momentul în care persoana vătămată a știut cine este făptuitorul, criteriu care nu se mai regăsește în conținutul art. 296 din Codul de procedură penală, unde legiuitorul operează cu sintagma „săvârșirea faptei”. Ca atare, ceea ce trebuie lămurit este în ce măsură argumentele ce au susținut interpretarea dată prin Decizia nr. 10 din 18 februarie 2008, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secțiile Unite, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 840

din 15 decembrie 2008, dispozițiilor art. 284 din Codul de procedură penală de la 1968 pot fi aplicabile și în interpretarea sintagmei „săvârșirea faptei” din conținutul art. 296 din Codul de procedură penală. Sub acest aspect, practica instanțelor, dar și opinia specialiștilor consultați au fost diferite în stabilirea momentului de la care curge termenul de 3 luni în care poate fi introdusă plângerea prealabilă de titularul acțiunii penale (relevante fiind soluțiile pronunțate de instanțele din țară în materie și care au apreciat ca moment al săvârșirii faptei fie data consumării infracțiunii, fie data epuizării).

În considerarea celor expuse anterior, având în vedere și modalitatea reglementării condițiilor cuprinse în conținutul art. 475 din Codul de procedură penală, Înalta Curte apreciază că sesizarea formulată de Curtea de Apel Constanța — Secția penală și pentru cauze penale cu minori și de familie întrunește cumulativ condițiile de admisibilitate prevăzute de norma procedurală invocată.

B. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție cu prezenta chestiune de drept a fost determinată de dificultatea interpretării și aplicării sintagmei „săvârșirea faptei” cuprinse în conținutul dispozițiilor art. 296 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală, în sensul stabilirii momentului de la care curge termenul de 3 luni în care poate fi introdusă plângerea prealabilă de către titularul acțiunii penale în cazul infracțiunii de abandon de familie prevăzute de art. 378 alin. (1) lit. c) din Codul penal.

Calificarea juridică a infracțiunii de abandon de familie, în varianta normativă prevăzută de art. 378 alin. (1) lit. c) din Codul penal (art. 305 alin. 1 lit. c) din Codul penal de la 1969), constând în „neplata cu rea-credință, timp de 3 luni, a pensiei de întreținere stabilite pe cale judecătorească”, în sensul că reprezintă o infracțiune unică continuă, cu toate consecințele ce decurg de aici și momentele pe care le parcurge inacțiunea concretizată în neplata pensiei de întreținere, cel al consumării și al epuizării faptei, a fost dată prin Decizia nr. 4 din 20 martie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 360 din 16 mai 2017, argumentele fiind expuse pe larg în conținutul deciziei și care nu vor fi reluate. În esență, în considerentele deciziei de unificare a practicii judiciare s-au reținut următoarele „(...) calificarea juridică a faptei de abandon de familie, în varianta de la lit. c) din art. 378 alin. (1) din Codul penal [...], ca reprezentând o infracțiune continuă, rezultă din împrejurarea că inacțiunea concretizată în neplata pensiei de întreținere se prelungește în timp, în mod natural, după data consumării, până la încetarea activității infracționale, adică la momentul epuizării. Astfel, infracțiunea de abandon de familie se consumă la expirarea perioadei de trei luni, pe durata căreia autorul a rămas în pasivitate, prin neexecutarea obligației de plată a pensiei de întreținere stabilite pe cale judecătorească și se epuizează la momentul reluării plății de către debitor sau al condamnării acestuia, prin hotărâre judecătorească, dată la care se încheie ciclul infracțional și se autonomizează activitatea desfășurată până la acel moment”.

Fiind o infracțiune la care acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, potrivit dispozițiilor art. 378 alin. (3) din Codul penal, ceea ce trebuie lămurit este înțelesul sintagmei „săvârșirea faptei” de la care începe să curgă termenul de 3 luni în care poate fi introdusă plângerea prealabilă reglementată de dispozițiile art. 296 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală.

Ca o excepție de la principiul oficialității procesului penal, și în noua reglementare, legiuitorul a statuat că, în cazul anumitor infracțiuni, printre care și cea de abandon de familie, declanșarea procesului penal să se realizeze la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, astfel cum prevăd dispozițiile art. 295 din Codul penal, care trebuie introdusă în termenul de

3 luni (fiind o instituție de drept penal — cauză de pedepsibilitate și de drept procedural — condiție de procedibilitate) de la momentul când persoana vătămată sau reprezentantul legal (în cazul incapacitatului sau minorului) a aflat despre săvârșirea faptei, potrivit dispozițiilor art. 296 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală.

Prin folosirea sintagmei „săvârșirea faptei” în conținutul dispozițiilor art. 296 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală, legiuitorul nu a prevăzut nicio distincție privind termenul de 3 luni de introducere a plângerii în raport cu formele săvârșirii infracțiunii (fapte consumate sau fapte epuizate), prin urmare, termenul curge fără nicio diferențiere din momentul cunoașterii faptei de către persoana vătămată sau reprezentantul legal, în lipsa unei dispoziții legale care să stabilească momentul inițial al curgerii termenului, respectiv momentul consumării ori cel al epuizării. Atunci când legiuitorul a dorit să facă o astfel de distincție a arătat în mod expres acest lucru, cum este cazul termenului de prescripție a răspunderii penale, când a stabilit că, în cazul infracțiunilor continue, termenul curge de la data încetării acțiunii, astfel cum prevăd dispozițiile art. 154 alin. (2) din Codul penal.

Prin urmare, dacă s-ar accepta existența unei astfel de distincții în cazul infracțiunilor continue și s-ar considera ca moment inițial al curgerii termenului de introducere a plângerii prealabile momentul epuizării, s-ar ajunge la situația în care titularul acțiunii penale, deși cunoaște momentul consumării faptei, nu ar putea să introducă plângerea între momentul consumării și cel al epuizării infracțiunii, adică până la momentul la care făptuitorul ar hotărî reluarea plății pensiei de întreținere la care a fost obligat printr-o hotărâre judecătorească. Or, printr-o asemenea interpretare s-ar ajunge la modificarea conținutului art. 296 alin. (1) din Codul de procedură penală și stabilirea unui termen mai lung decât cel avut în vedere de legiuitor. Totodată, rațiunea pentru care legiuitorul a prevăzut această cerință a declanșării și desfășurării procesului penal a avut în vedere atât interesul social și particular al făptuitorului de a nu lăsa la latitudinea persoanei vătămate să țină sub amenințarea formulării unei plângeri prealabile făptuitorul, dar și protecția intereselor persoanei vătămate, în acest sens relevantă fiind Decizia nr. 324 din 9 mai 2017 a Curții Constituționale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 604 din 26 iulie 2017, care a precizat, referitor la durata termenului prevăzut de art. 296 alin. (1) din Codul de procedură penală, precum și la posibilitatea de a introduce plângerea prealabilă fără indicarea obligatorie a făptuitorului, că legea nouă asigură o protecție mai bună intereselor persoanei vătămate (paragraful 24).

Astfel, în considerarea acestor argumente, în interpretarea dispozițiilor art. 296 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală, nu se poate aprecia că termenul de introducere a plângerii prealabile, pentru infracțiunea continuă de abandon de familie, în varianta normativă prevăzută în conținutul art. 378 alin. (1) lit. c) din Codul penal, trebuie raportat la momentul epuizării infracțiunii, după cum acest moment nici nu poate fi exclus pentru ipoteza în care persoana vătămată sau reprezentantul legal au aflat despre săvârșirea faptei la momentul epuizării faptei.

Având în vedere că noua reglementare a instituției plângerii prealabile [art. 296 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală] a preluat, în esență, conținutul dispozițiilor art. 284 alin. 1 din Codul de procedură penală de la 1968, cu câteva mici modificări în ceea ce privește stabilirea unui termen mai lung de introducere a plângerii prealabile (de 3 luni în loc de 2 luni), că acest termen curge din ziua în care persoana vătămată sau reprezentantul legal au cunoscut săvârșirea faptei în loc „de la momentul în care persoana vătămată sau persoana îndreptățită au cunoscut cine este făptuitorul”, fără vreo distincție privind termenul de introducere a plângerii prealabile în raport cu

formele săvârșirii infracțiunii (continue sau continuate), Înalta Curte apreciază că sunt aplicabile, *mutatis mutandis*, dispozițiile Deciziei nr. 10 din 18 februarie 2008, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secțiile Unite, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 840 din 15 decembrie 2008, prin care s-a dat o interpretare unitară a dispozițiilor art. 284 alin. (1) din Codul de procedură penală de la 1968.

Prin decizia menționată, s-a stabilit că termenul de două luni prevăzut de art. 284 alin. 1 din Codul de procedură penală de la 1968 poate să curgă: fie din momentul consumării infracțiunii, dacă acest moment este identic cu cel al cunoașterii făptuitorului; fie din momentul cunoașterii făptuitorului, moment care se poate situa după momentul consumării infracțiunii, până la cel al epuizării; fie din momentul epuizării infracțiunii sau ulterior acestuia, odată cu cunoașterea făptuitorului, în care caz nu trebuie depășit termenul de prescripție a răspunderii penale.

Înalta Curte opinează că argumentele care au susținut această interpretare pot fi transpuse și în interpretarea sintagmei „săvârșirea faptei” din conținutul dispozițiilor art. 296 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală.

În esență, acestea au vizat faptul că dispozițiile art. 284 alin. 1 din Codul de procedură penală de la 1968 nu conțineau nicio distincție referitoare la formele de săvârșire a infracțiunii, ceea ce înseamnă că aceste dispoziții se aplică indiferent dacă infracțiunile constau în fapte consumate sau în fapte epuizate, situație care se regăsește și în actuala reglementare a instituției plângerii prealabile. Prin urmare, termenul de 3 luni de introducere a plângerii din actuala reglementare curge, fără nicio diferențiere, din momentul cunoașterii faptei de către persoana vătămată sau reprezentantul legal, în lipsa unei dispoziții legale care să stabilească ca moment inițial al curgerii termenului momentul consumării ori pe cel al epuizării.

Un alt argument avut în vedere a fost legat de faptul că pentru începerea curgerii termenului de două luni din vechea reglementare nu era necesară epuizarea infracțiunii, interpretare ce trebuie dată și dispozițiilor art. 296 alin. (1) din Codul de procedură penală, fiind suficient ca în cazul infracțiunilor continue, cum este și infracțiunea de abandon de familie în varianta normativă de la lit. c) a art. 378 alin. (1) din Codul penal, să fi fost începută comiterea acesteia sau să fi debutat acțiunea.

Și ultimul raționament al Deciziei nr. 10 din 18 februarie 2008, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secțiile Unite, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 840 din 15 decembrie 2008, întemeiat pe faptul că a considera altfel ar însemna ca persoana vătămată, care cunoaște identitatea făptuitorului, să nu introducă plângerea prealabilă în două luni din acel moment, ci să aibă la dispoziție două luni din momentul epuizării infracțiunii, ceea ce ar fi inadmisibil întrucât s-ar modifica conținutul art. 284 alin. 1 din Codul de procedură penală de la 1968, își găsește pe deplin aplicabilitatea în interpretarea dispozițiilor art. 296 alin. (1) din Codul de procedură penală. Astfel, dacă s-ar opina că termenul de 3 luni de introducere a plângerii prealabile ar curge de la momentul epuizării infracțiunii (în acest caz, momentul reluării plății de către debitor sau al condamnării acestuia, prin hotărâre judecătorească), deși persoana vătămată sau reprezentantul legal cunosc momentul săvârșirii faptei consumate (expirarea perioadei de 3 luni, pe durata căreia autorul a rămas în pasivitate, prin neexecutarea obligației de plată a pensiei de întreținere stabilite pe cale judecătorească), ar însemna să se accepte că acestea nu ar putea introduce plângerea prealabilă între momentul consumării și cel al epuizării faptei, ipoteză care ar conduce la modificarea dispozițiilor art. 296 alin. (1) din Codul de procedură penală, prin crearea unui nou termen decât cel prevăzut de legiuitor.

Referitor la Decizia de îndrumare nr. 1 din data de 20 iunie 1987 a Plenului fostului Tribunal Suprem, invocată de autorul

sesizării, deși în considerente stabilește ca dată a săvârșirii faptei, în cazul infracțiunilor continue, data încetării acțiunii sau inacțiunii în raport cu care se produc și consecințele juridice referitoare la aplicarea legii penale în timp și spațiu, minoritate, prescripția răspunderii penale și alte consecințe ce sunt condiționate de epuizarea activității infracționale, se constată că nu conține nicio referire la termenul de introducere a plângerii prealabile, fiind făcută o enumerare limitată, în cazul infracțiunilor continue, a consecințelor juridice legate de momentul epuizării și cele legate de momentul consumării infracțiunii continue, vizând, în esență, consecințele juridice condiționate de momentul epuizării activității infracționale, astfel că nu are relevanță în susținerea opiniei privind data de la care curge termenul de 3 luni de introducere a plângerii prealabile raportat la momentul epuizării faptei.

În concluzie, în interpretarea dispozițiilor art. 296 din Codul de procedură penală, Înalta Curte apreciază că termenul de 3 luni pentru introducerea plângerii prealabile, în cazul infracțiunilor continue, curge de la data când persoana vătămată sau reprezentantul său legal a aflat despre săvârșirea faptei, consumate sau epuizate, interpretare îmbrățișată și în doctrină în condițiile în care dispozițiile ce reglementează termenul de introducere a plângerii prealabile nu conțin vreo distincție privind formele de săvârșire a infracțiunii (fapte consumate sau fapte epuizate).

Față de toate aceste considerente de ordin teoretic expuse și având în vedere cele două decizii de unificare a practicii judiciare în materie ale instanței supreme, Înalta Curte apreciază că termenul de 3 luni de introducere a plângerii prealabile prevăzut de art. 296 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală poate să curgă din trei momente diferite, după cum

urmează: a) din momentul consumării infracțiunii, dacă acest moment este identic cu cel al cunoașterii faptei; b) din momentul cunoașterii săvârșirii faptei, care se poate situa între momentul consumării faptei până la momentul epuizării și c) din momentul epuizării infracțiunii sau ulterior acestuia, odată cu cunoașterea săvârșirii faptei, caz în care nu trebuie să fi fost împlinit termenul de prescripție a răspunderii penale.

Concluzionând, pentru considerentele dezvoltate anterior, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală va admite sesizarea formulată de Curtea de Apel Constanța — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie în Dosarul penal nr. 11.252/256/2017, urmând a stabili că, în cazul infracțiunii de abandon de familie prevăzute în art. 378 alin. (1) lit. c) din Codul penal, infracțiune unică continuă, termenul de introducere a plângerii prealabile prevăzut în conținutul art. 296 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală — de 3 luni din ziua în care persoana vătămată sau reprezentantul său legal a aflat despre săvârșirea faptei — curge de la data la care persoana vătămată ori reprezentantul său legal a cunoscut săvârșirea faptei.

Termenul de 3 luni prevăzut în conținutul art. 296 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală poate să curgă din trei momente diferite, după cum urmează: a) din momentul consumării infracțiunii, dacă acest moment este identic cu cel al cunoașterii faptei; b) din momentul cunoașterii săvârșirii faptei, care se poate situa între momentul consumării faptei până la momentul epuizării și c) din momentul epuizării infracțiunii sau ulterior acestuia, odată cu cunoașterea săvârșirii faptei, caz în care nu trebuie să fi fost împlinit termenul de prescripție a răspunderii penale”.

În consecință, în temeiul art. 475 și 477 din Codul de procedură penală,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite sesizarea formulată de Curtea de Apel Constanța — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie în Dosarul penal nr. 11.252/256/2017, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept: „*Dacă, în cazul infracțiunii de abandon de familie, prevăzută în art. 378 alin. (1) lit. c) din Codul penal, prin sintagma «săvârșirea faptei» prevăzută de dispozițiile art. 296 din Codul de procedură penală (relevantă pentru calcularea termenului de introducere a plângerii prealabile) se înțelege «data încetării inacțiunii» (data «epuizării» infracțiunii de abandon de familie) sau «data consumării infracțiunii» (expirarea perioadei de 3 luni pe durata căreia autorul a rămas în pasivitate)*”.

Stabilește că: „În cazul infracțiunii de abandon de familie prevăzute în art. 378 alin. (1) lit. c) din Codul penal, termenul de introducere a plângerii prealabile prevăzut în conținutul art. 296 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală — de 3 luni din ziua în care persoana vătămată sau reprezentantul său legal a aflat despre săvârșirea faptei — curge de la data la care persoana vătămată ori reprezentantul său legal a cunoscut săvârșirea faptei.

Termenul de 3 luni prevăzut în conținutul art. 296 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală poate să curgă din trei momente diferite, după cum urmează: a) din momentul consumării infracțiunii, dacă acest moment este identic cu cel al cunoașterii faptei; b) din momentul cunoașterii săvârșirii faptei, care se poate situa între momentul consumării faptei până la momentul epuizării și c) din momentul epuizării infracțiunii sau ulterior acestuia, odată cu cunoașterea săvârșirii faptei, caz în care nu trebuie să fi fost împlinit termenul de prescripție a răspunderii penale”.

Obligatorie de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, potrivit art. 477 alin. (3) din Codul de procedură penală.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 20 ianuarie 2020.

PREȘEDINTELE SECȚIEI PENALE A ÎNALTEI CURȚI
DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
judecător **DANIEL GRĂDINARU**

Magistrat-asistent,
Alina Gabriela Păun

ABONAMENTE LA PUBLICAȚIILE OFICIALE PE SUPORT FIZIC

— Prețuri pentru anul 2020 —

Nr. crt.	Denumirea publicației	Valoare (TVA 5% inclus) — lei		
		12 luni	3 luni	1 lună
1.	Monitorul Oficial, Partea I	1.310	360	131
2.	Monitorul Oficial, Partea I, limba maghiară	1.640		150
3.	Monitorul Oficial, Partea a II-a	2.460		220
4.	Monitorul Oficial, Partea a III-a	470		50
5.	Monitorul Oficial, Partea a IV-a	1.880		170
6.	Monitorul Oficial, Partea a VI-a	1.750		160
7.	Monitorul Oficial, Partea a VII-a	600		55
8.	Colecția Legislația României	500	130	
9.	Colecția Hotărâri ale Guvernului României	800		75

NOTĂ:

Monitorul Oficial, Partea I bis, se multiplică și se achiziționează pe bază de comandă.

ABONAMENTE LA PRODUSELE ÎN FORMAT ELECTRONIC

— Prețuri pentru anul 2020 —

Produs	Abonamentul FLEXIBIL (Monitorul Oficial, Partea I + alte 3 părți ale Monitorului Oficial, la alegere)									
	Lunar					Anual				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	60	150	380	910	2.000	550	1.380	3.450	8.280	18.220
ExpertMO	100	250	630	1.510	3.320	1.000	2.500	6.250	15.000	33.000

Produs	Abonamentul COMPLET (Monitorul Oficial, Partea I + toate celelalte părți ale Monitorului Oficial)									
	Lunar					Anual				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	70	180	450	1.080	2.380	650	1.630	4.080	9.790	21.540
ExpertMO	120	300	750	1.800	3.960	1.200	3.000	7.500	18.000	39.600

Colecția Monitorul Oficial în format electronic, oricare dintre părțile acestuia	70 lei/an
--	-----------

Prețurile sunt exprimate în lei și conțin TVA.

Mai multe informații puteți găsi pe site-ul www.expert-monitor.ro, unde puteți aplica online comanda.

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR



„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)

Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.73, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72

Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

